

The Parsha Primer

PARSHAS YISRO

Dedicated by Ari Friedman of Lawrence, NY

I. YISRO JOINS THE JEWISH PEOPLE (ch. 18)

- (a) **Moshe** grandly receives his father in law **Yisro**, who arrives with **Tziporah** and her two children.
- (b) **Yisro** is updated about the Jews miraculous experiences, and after blessing **Hashem** he prepares a sacrificial feast to which he invites **Aharon** and the **Elders**.
- (c) **Yisro** criticizes **Moshe** for acting as lone judge for the squabbles of the entire nation, recommending that Moshe appoint an entire judicial system to deal with such matters - and Moshe approves.

II. PREPARING TO RECEIVE THE TORAH (ch. 19)

- (a) 1 Sivan: The **Jews** arrive at **Mt. Sinai**.
- (b) 3 Sivan: **Hashem** announces that He wants the **Jews** to be His chosen people - and the Jews enthusiastically accept to honor His decrees.
- (c) 4 Sivan: **Hashem** tells the Jews to make themselves Tahor, and warns that when He rests His presence on **Mt. Sinai** on the 3rd day hence they are to stay clear of the mountain.
- (d) 6 Sivan: **Hashem's** presence rests on **Mt. Sinai** amidst thunder, lightning, Shofar blasts, smoke, fire, and heavy cloud-cover!
- (e) The **Jewish People**, trembling, are reminded to stay clear of the mountain, while **Moshe** is invited up and **Aharon** and the **Kohanim** are enjoined to take their respective positions.

III. THE TEN COMMANDMENTS (ch. 20)

- (a) **Hashem** presents the **Jewish People** with the Ten Commandments.
- (b) The **Jewish People**, terrified, ask **Moshe** to act as an intermediary, lest they continue to hear the Word of Hashem and their souls leave their bodies.
- (c) **Moshe** warns the people, "You have witnessed **Hashem** speak to you from heaven - do not craft gold or silver idols!
- (d) The **Jewish People** are commanded to make an earth-filled alter, and eventually a stone one, and to access them by a ramp and offer sacrifices upon them.

Parsha Puzzlers

1)

The Midrash (Shmos Rabah 28:1) tells us that we were given the Torah in the Zechus of **Avraham**. "The angels wanted to harm Moshe [when he came to receive the Torah]. Hashem made Moshe's look like Avraham and told the angels, "Are you not embarrassed - did you not descend and eat in this man's house?" Upon which Hashem said to Moshe, "You have received the Torah only in the merit of Avraham!" (See also Yalkut Shimoni 2:15, in brief.)

How do we reconcile this with the Midrash in Ki Sisa (Shmos 41:6) that says "The Tablets of Stone (Luchos Even) - [were given] in the merit of **Yakov** who is called 'stone', as it says (Bereishis 49:24) 'He shepherded the 'stone' of Israel (Even Yisrael)". (See also Maharal in Derech Chayim to Avos 1:2, who learns that the Torah was given to us in the merit of Yakov from the verse in Tehilim 78:5, "And he established testimony for Yakov and placed Torah in Yisrael" - see Metzudas David there - M.S.K.)

(Rav Shmuel Yafeh in Yefeh To'ar, Shmos 41:9, p. 1600)

Furthermore, the Midrash tells us that we received the Torah in the merit of **"the Avos,"** in general (Shmos Rabah 28:2 "From the mountain - that means the Avos; Bamidbar Rabah 19:26, "The well dug by the officers... means that the Torah was given in the merit of the Avos). This implies that all three had a part in the merit. How do we reconcile these seemingly contradictory Midrashim?

2)

The Mechilta learns from the manner in which Moshe received his father in law, Yisro, that it is imperative to honor one's father in law. (Although Moshe had divorced Yisro's daughter, he planned to remarry her and continue their marriage -M.S.K.) Yalkut Shimoni (2:133) adds that we can learn from David, who called his father in law, Shaul, "my father" (I Shmuel 24:11), that one must honor his father in law "like his own father."

Why is it, then, that the Torah gives priority to a husband's honor over the honor of a father because "a woman is under her husband's jurisdiction" (Kidushin 30b, YD 240:17)? Following the logic of the Gemara, her father should come first! The Mishnah (Kerisus 28a) tells us that a child must do the will of his father before the will of his mother, because "both he and his mother must honor his father". The same should apply to a father in law - both the wife and her husband must honor her father, so serving her father ought to take precedence over serving her husband! (*Chayei Adam 67:17; Pischei Teshuvah YD 240:20*)

Answers

1)

(a) *The Written Law (the practical part of the Torah) was given to us in the merit of Avraham; the Oral Law (the analytical part of the Torah) was given to us in the merit of Yakov, and the Hidden Wisdom (Sod) was given to us in the merit of Yitzchak, as we shall explain:*

The Shemos Rabah we cited in the question derives from the verse (Tehilim 68:19) that says of Moshe, "You ascended On High, you took captives, you took gifts", that the Torah was given to Moshe both through taking (purchase) and as a gift. It is similarly described in the verse (Mishlei 4:2), "A good purchase have I given you ...". This requires further clarification.

One may understand this Midrash based on a Gemara in Bava Basra 51a that says, "If a person wrote in a sale contract 'my field is sold to you, my field is acquired by you', the field is sold and given over. Rav Ashi explains that the seller sought to give it as a gift, but he used terms that describe a sale in order to give the recipient the upper hand" (i.e. he gets both the benefits of a sale and of a gift). Tosfos there explains that the benefit of receiving it as a gift is with respect to the fact that (Bava Basra 71a) that when a person sells a house, he does not include in the sale the house's entire contents, however if he gives it as a gift he does include the entire contents. Similarly, if one employs the word "gift" in a sale contract, the contract includes more than what would have been included had he only employed the word "sale".

Here too, had the Torah been given as "a sale", only the Written Law would have been included. By giving the Torah to us as "a gift", Hashem included the Oral Law as well.

Accordingly, one could say that the Jews received the Written Law, as a 'purchase', in the **merit of Yakov**, who purchased the right of the firstborn from Esav. Through this purchase Yakov acquired the right to receive the Torah, as is implied in Midrashim (Zohar 3:192b; Bereishis Rabah 65:18). And the Oral Law, which we received as a gift, was in the **merit of Avraham**, of whom it is said that he fulfilled even the Mitzvah of Eruv Tavshilin. (*'Zera Berach' by R. Berachya Berach Shapira, printed 1662, in his 2nd Drush for Terumah*)

What about the Midrash that the Torah was received in the **merit of all the Patriarchs**, implying that it needed the merit of Yitzchak as well?

Besides the 'sale' and the 'gift', we received an additional part of the Torah through 'capture', as the verse mentioned says, "you took captives, you took gifts". The captives are the Hidden Wisdom of the Torah, that has no connection to the world below. These parts of the Torah were 'taken in captivity' from their place in the world above (Zera Berach, *ibid*). It may be said that we received this section in the **merit of Yitzchak** who was sanctified to be a 'perfect burnt offering' (Rashi, Bereishis 25:26) and was brought to Gan Eden during his lifetime (Yalkut Shimon 1:109). This also explains why Yitzchak's name is not alluded to explicitly, with regard to receiving the Torah in his merit. His portion was the Hidden Wisdom of the Torah, which is best kept hidden. (*Kollel Iyun Hadaf*)

(b) It is also possible to say that **Avraham merited** that his children received the Torah, and from him the Torah continued as an inheritance to us and our children forever.

Nevertheless, only those of his descendents who followed in his ways were able to merit this inheritance. Should one of his descendents cease to follow his ways, the inheritance would be terminated for him and for all his descendents (as is the rule with inheritance, "once it is pushed off, it remains pushed so indefinitely", see Teshuvos Radvaz #29, and Hilchos Ketanos #39). It is for this reason that Yishmael and Esav and their descendents have no claim to this inheritance.

Thus, because Yakov kept the way of the Torah, the Torah remains to us as an inheritance in the **merit of Yakov** (and likewise in the merit of Yitzchak, and in the merit of the Shevatim and their children who followed the way of Hashem). Due to this, it is said that the Torah was given to us in the merit of Yakov - and in the **merit of all the forefathers** in general. (*'Re'eh Chaim' by R. Chaim Pelagi, printed 1860, Parshas Ki Sisa*)

(c) *Another way to explain the Midrashim is that we merited that the Torah descended from Heaven in the merit of Avraham; in the merit of all the Avos we were chosen to receive it; and in the merit of Yakov we merited the Tablets of the Law that Moshe placed in the Aron, as we shall now explain.*

It is explained in several Midrashim (Shabbos 89a) that the Angels said, 'Keep Your Glory in the Heaven', and they did not allow Moshe to bring the Torah down to Klal Yisrael. As pointed out by many commentaries, this is very strange; the entire Torah is clearly intended only for men of flesh and blood - as in fact Moshe responded to the Angels (Shabbos, *ibid*; see Beis Ha'Levi, Ki Sisa etc.).

It would seem that the Angels were concerned that if the Torah would be given to mankind perhaps man would violate its laws, leading to a disgrace of the honor of Heaven. Despite the possibility that man might follow the Torah and thereby increase the honor of Heaven, it is preferable not to take the chance. (We find that they had a similar concern during the creation of Man where 'the Angels formed groups... Truth proclaimed, "He should not be created, because he is replete with falsehood..." - see Bereishis Rabah 8:5.)

Moshe emerged victorious against the Angels because Hashem fashioned his face like that of Avraham, who was prepared to do the will of Hashem come what may. He invited guests in the heat of the day and went to extremes in the kindness he bestowed upon them, and he 'commanded his descendants and his household after him to guard the way of Hashem and to do acts of charity and justice' (Bereishis 18:19). Those Angels who argued that Man would not heed the Torah were put to shame, since the family of Avraham would certainly adhere to the ways of the Torah. In this manner Moshe brought down the Torah from the heavens in the **Merit of Avraham**.

Klal Yisrael merited receiving the Torah, as opposed to any other nation, due to the **Merit of the Avos**, who were drawn after Hashem like kid-goats (Yalkut Shimoni 2:584). It was from the Patriarchs that the Jews learned to say 'we will do' before saying 'we will hear'.

We received the Stone Tablets in the **Merit of Yakov**. These tablets represent the covenant Hashem made with the Nation of Israel that the Torah shall remain with us forever, and that He will never swap us with another nation. This is evident from the words of the Vilna Gaon (Shir Ha'Shirim 2:12; Berachos 32a) who writes that even if though Tablets were broken, and though the Temple was destroyed and the Aron hidden under the earth, nevertheless as long as the Tablets remain in the world, Klal Yisrael is assured that the Torah will remain with them. This we received in the merit of Yakov, the Patriarch who completed a 'three chorded rope that will not easily unravel' (Koheles 4:12). His attribute is Truth (Michah 7:20), which is eternal (Shabbos 104a) and never dies (Sanhedrin 97a); in fact Yakov himself never died (Taanis 5b). In his merit we receive the Stone Tablets which make our Torah eternal. (*Kollel Iyun Hadaf*)

2)

(a) The Bach (YD 240, cited in Shach YD 240:19) understands from the wording of the Tur that one is not required to respect one's father in law on the same level as one's father. Rather, one must respect him like an aged, honorable man (even if he is not aged or honorable). Accordingly, it is clear why we do not say "She and her husband are both obligated in her father's honor". The husband is only obligated to honor his father in law by standing up for him and showing respect, but not by serving him as a wife serves her husband. With regard to serving, the husband's honor clearly takes precedence. (*Pischei Teshuvah, ibid.*)

However, even the Bach admits that some Amora'im in the Midrash disagree and treat the honor of one's father in law like that of one's father. And others (see Hagahos ha'Gra) argue that all the Amora'im in the Midrash maintain such an opinion. According to these opinions, our question remains.

(b) We may answer that it is the Torah that tells a woman to put the needs of her husband before those of her father (Kidushin 30b, from the word "A man must fear his father and mother"). Thus, we cannot argue that "She and her husband are both obligated in her father's honor", since the Torah says clearly that the husband's honor is more important. (*A similar approach is presented by Rav Sheinberg in his Mishmeres Chaim*)

However, that just makes the exegesis difficult to understand. How can we derive something from a verse that runs counter to logic? We might answer that the verse is teaching us a principle about the laws of honoring. Even if one is obligated to honor another person, it does not mean that he must see to it that others honor that person as well. Therefore, if a person needs his wife's services he is not obligated to forfeit them in order to let his wife serve her father.

But if that is so, why does the Gemara teach that a child must serve his father before his mother because "Both he and his mother are obligated in the honor of his father"? His mother is not obligated to see that her child honors her husband.

(c) We may answer that the obligation for a woman to serve her husband is in an entirely different class from the obligation of honoring one's progenitors. A woman is bound in a monetary agreement to serve her husband, as we find in the Kesuvah document (see Mishnah Kesuvos 59a; see Nedarim 85b "Meshabdin Yadeha l'Ba'al"). That is why the husband does not have to allow his wife to serve her father if it is at his expense. Even if a person must honor his parents with his own funds, the Torah reveals here that he need not use the service of his wife to honor them. (*R. H. Rott; a similar thought appears, in brief, in Asher l'Yehudah of Rav Y. Strassburg, Parshas Yisro*)

(d) Another answer may be proposed based on the premise that a man must honor his father in law as a way of showing respect to his wife, as we find with regard to mourning that "a person must rent his garments upon the death of his father in law or mother in law in order to show respect to his wife" (Moed Katan 26b).

As such, it is clear why a woman need not place the honor of her father before that of her husband. We will not apply the logic that "both she and her husband are obligated in her father's honor", since her husband's obligation to honor her father is much weaker than the obligation to honor one's parents, since it is not an inherent obligation. On the other hand, when choosing between servicing one's father or mother, it is appropriate to apply the rule that "both he and his mother must honor his father". (*Rav Moshe Sternbuch shlit'a in Teshuvos v'Hanhagos 3:277; a similar answer is suggested by Asher l'Yehudah ibid.*)

This may be stated even more forcefully; if the obligation to honor one's father in law is only as a way of honoring his wife, then his father in law cannot demand more than his wife herself can demand. Clearly, a father in law cannot keep his daughter from her obligation to serve her husband. (*Kollel Iyun Hadaf*)

Following this logic, we may conclude that if one's mother and his mother's husband both request to be served, one must give precedence to his mother. Even though "both she and her son are obligated to honor her husband" (a son must honor his mother's husband; Tana d'Vei Eliyahu Raba ch. 26), nevertheless since the son's obligation to honor his mother's husband is only in order to show honor to his mother, clearly the mother's husband may not detract him from honoring his mother.

(Our logic here stands in contrast to the Sefer Charedim ch. 12, who teaches that one must honor his father in law for a different reason. A person and his wife are a single organism, thus his parents are like her parents and v.v.)

תשובות

(1)

א. בזכות אברהם ניתנה לנו תורה שבכתב (דהיינו חלק המעשי של התורה), ובזכות יעקב ניתן לנו תושבע"פ (דהיינו חלק העיוני), ובזכות יצחק ניתנו לנו סודות התורה, כאשר יבואר :

דהנה, במדרש (שמ"ר שם) דרשו ממש"כ במשה (תהילים סח: יט) 'עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות וגו' דהתורה ניתנה למשה גם בלקיחה (פי' מכר) וגם במתנה, וכן מבואר גם בפסוק (משלי ד: ב) "כי ילקח טוב נתתי לכם..." , והדברים צ"ב. ויש לפרש עפמש"כ בב"ב נא, שאם כתב אדם בשטר שדי מכורה לך שדי קנויה לך, הרי זו מכורה ונתונה, והסביר רב אשי דבמתנה בקש ליתנה לו ולמה כתב לו [גם] בלשון מכר כדי ליפות כחו, ע"כ, ובתוס' שם (ד"ה ולמה) פי' שהיפוי כח בלשון מתנה הוא לענין הא דתנן (בב"ב עא.) שהמוכר את הבית לא מכר כל תכולתו אבל במתנה נותן את הכל, ע"ש, וה"נ בשטר מכר שכתוב בו לשון מתנה כוונת המוכר לכלול בו יותר ממה שהיה כלול בו אילו כתב בו רק לשון מכר, ע"ש.

וה"נ י"ל לענין התורה, דבלשון 'מכר' היה כלול רק המקרא, וע"י שנתנו לנו הקב"ה גם בלשון 'מתנה' נוסף בנתינתו כל התושבע"פ. ובה יבואר מש"כ במדרש (ילקו"ש א: תתקמב) שהמלאכים בקשו לפגוע במשה כשהוריד תורה לישראל עד שהשיב להם "וכי בשביל שני דברים (פי', דבר מועט) שנתנו לי מן השמים אתם רוצים להרגני, ע"כ, פירוש, שהשיב להם שילקיחת' התורה היתה רק המקרא בלבד, ולכן הרפו ממנו, אבל באמת היה כלול בקבלתו גם שאר חלקי התורה, כיון שנתנה לו גם בלשון מתנה. ולפי"ז י"ל שקבלו המקרא ב'מכר' **בזכות יעקב**, שמכר לו עשיו בכורתו, ואתו עמו קיבל יעקב את הזכות לקבל התורה, כדמשמע במדרשים (עי' בזה"ק ג' קצב: , "א"ל [סמאל] אנת בוכרא ולך אתחזי", ובב"ר סה: יח, "אנכי עשו בכורך, א"ר לוי 'אנכי' - עתיד [אני] לקבל עשרת הדברות, אבל עשו בכורך" - פי' בתמימה, אני מקבל התורה והאיך עשו יכול להיות בכורך.) וחלק העיון (דהיינו תושבע"פ) שקבלנו במתנה היה **בזכות אברהם**, שנאמר בו שקיים אפילו ערובי תבשילין. (זרע ברך לר' ברכיה ברך שפירא, נדפס בשנת 1662, דרוש שני לפ' תרומה)

וכ"ת מה נענה למבואר במדרש שקבלנו התורה 'בזכות האבות' בכללם, דהיינו גם בזכות יצחק, ומה קיבלנו בזכותו, י"ל דחוץ מה'מכר' ומה'מתנה' קבלנו עוד חלק מהתורה בתורת 'שבי', כמש"כ שם 'שבית שבי לקחת מתנות', והיינו סודות התורה דלא שייכי כלל לעולם התחתון אלא לעולם העליון, ונשבו מעולם העליון (זרע ברך שם). ונראה דחלק זה קבלנו **בזכות יצחק**, שנתקדש להיות עולה תמימה (רש"י בראשית כה: כו), והובא לגן עדן בחייו (ילקו"ש א: קט). ולא נרמז יצחק בקבלת התורה במפורש, כיון שבזכותו קבלנו חלק הסוד שכבודו הסתר דבר, וק"ל. (כולל עיון הדף)

ב. עוד י"ל דבודאי אברהם זכה בקבלת התורה לבניו, וממנו נמשך לנו התורה בירושה לנו ולבנינו עד העולם.

מ"מ, אין זכות בירושה זו אלא לאותם הבנים האוחזים מעשה אבותיהם בידיהם, הא אם אחד מהבנים הפסיק לאחוז במעשה אבותיו נפסקה ממנו הירושה וממילא נפסק גם מכל יוצאי חלציו (דבירושה אמרינן כיון דאידחי אידחי, כמבוי ברדב"ז סי' כ"ט והלכות קטנות סי' ל"ט), ומפני זה אין לישמעאל ועשו ובניהם תביעה בירושה זו. וכיון שיעקב שמר על דרך התורה, נשאר לנו התורה בירושה **בזכות יעקב** (וכן בזכות יצחק, ובזכות השבטים ובניהם ששמרו דרך ד'), וע"ז נאמר שניתנה לנו התורה בזכות יעקב - **ובזכות האבות** בכללן. (נראה חיים' של ר' חיים פאלאגני פ' כי תשא, נדפס 1860)

ג. עוד נראה ליישב דבזכות אברהם זכינו שירדה התורה מן השמים, ובזכות האבות בכללם זכינו ליבחר להיות מקבלי התורה, ובזכות יעקב זכינו ללוחות הברית ששם משה בארון, כאשר יבואר.

דהנה, במדרשים בכ"מ (ובגמ' שבת פט.) מבואר שמלאכה"ש אמרו 'תנו הודך על השמים' ולא הסכימו למשה להוריד התורה לישראל. וכבר תמהו המפרשים מה רצו המלאכים בזה, הלא כל דברי התורה מוכיחים שהיא מיועדת לבשר ודם דוקא - וכמו שבאמת השיב משה למלאכים (שבת שם; ועי' בית הלוי פ' תשא בזה). והנכון לעני"ד שהמלאכים חששו שאם התורה יינתן לב"ו שמא לא ישמרוה ויהי' בזה חילול גדול לכבוד שמים, ואף שיתכן שישמרו התורה ועי"ז יתעלה כבוד שמים, עדיף שלא ליכנס לספק הזה. וכבר מצאנו כעין זה בבריאת האדם, שנעשו מלאכה"ש כתות כתות כו' אמת אמר אל יבא שכולו שקרים כו' (כדאי' בב"ר ח:ה).

ומשה ניצח המלאכים ע"י שצר הקב"ה קלסתר פניו כאברהם, האדם הגדול שמסר נפשו למצוות ד' והכניס אורחים כחום היום והפליג בגמ"ח וצוה את בניו ואת ביתו אחריו לשמור דרך ד' לעשות צדקה ומשפט (בראשית יח:יט), ומזה נתביישו אותם המלאכים שטענו שלא ישמרו הבריות את דרך התורה, דבדאי מוחזקת משפחת אברהם שישמרו המצוות כראוי. וע"ז שפיר אמרו **שבזכות אברהם** הוריד משה את התורה לישראל.

ומ"מ מה שזכו כלל ישראל לקבל התורה ולא שאר האומות היה **בזכות האבות**, שנמשכו אחרי הקב"ה כגדיים (כמו שדרשו בילקוט שמעוני שיר השירים רמז תתקפד) ומהם למדו גם ישראל להקדים נעשה לנשמע.

וענין לוחות האבן שקבלנו **בזכות יעקב** הוא שהם הברית שכרת הקב"ה עם ישראל שלעולם תישאר תורה בישראל ושלא יבחר באומה אחרת, וכדאי' בגר"א בשה"ש (ב:יב) ובחידושי לברכות (לב). שאפילו כשנשברו הלוחות, ואפילו כשנחרב הבית ונגזר הארון, מ"מ כ"ז שנשארו הלוחות בארץ מובטחים ישראל שלא תשכח עדות זה וגו'. ונראה שזה בא לנו בזכות יעקב, שהוא החוט המשולש שלא במהרה ינתק (ע"פ קהלת ד:יב), ומדתו אמת (מיכה ז:כ) שהוא דבר שקיים לעולם (שבת קד). ולכן דרשו שיעקב לא מת (תענית ה:), ובזכותו זכו ישראל גם הם למדה זו, וק"ל. (כולל עיון הדף)

(2)

א. בב"ח (יו"ד ר"מ, והובא בש"ך שם ס"ק י"ט) דייק דמדלא כתב הטור שחייבים בכבוד חמיו "ככבוד אביו", כמו שכתב אצל כבוד אחיו הגדול, משמע דס"ל שא"צ לכבד חמיו אלא כמו זקן חשוב ולא כמו אביו. ולפי זה יובן למה לא אמרינן שהיא ובעלה חייבים בכבוד חמיו, שהרי הוא אינו חייב לכבד את חמיו אלא בקימה והידור כזקן חשוב ולא בשימוש, ולכן לענין שימוש בודאי כבודו עדיף (פתחי תשובה שם)

מיהו גם הב"ח הודה דאיכא למ"ד במדרש דס"ל דכבוד חמיו ככבוד אביו (כמו שהבאנו בשאלה) אלא שכתב דאין הלכה כמותו, וא"כ לאותה השיטה יקשה למה כבוד בעלה עדיף מכבוד אביו, וכן יקשה לגר"א בהגהותיו שם שהכריע להלכה שכבוד חמיו ככבוד אביו ומשמע ל"י שם שאין מחלוקת בד"ז במדרש כלל (וכן באגרתו כתב לאשתו לכבד אמו "כמש"כ בתורה").

ב. וי"ל דכבר גילה הכתוב דכבוד בעלה עדיף מכבוד אביה (כדדרשין בקדו' ל: 'איש' אביו ואמו תיראו ולא אשה, ע"ש), ולכן לא מהני הסברא דהיא ובעלה חייבים בכבוד חמיו להפוך ההלכה ולהעדיף כבוד אביה על כבוד בעלה. (וקרוב לזה כ' במשמרת חיים להגר"ח"פ שיינברג ח"ב ע' קיב)

מיהו לפ"ז עצם הדרשה צ"ע, היכי יליף מקרא דבר הנסתר מסברא. וכ"ת דאתי קרא לגלות דליתא לסברא הנ"ל, דאף שחייב הבעל לכבד את חמיו מ"מ אינו חייב לראות שאחרים יכבדו אותו, ולכן כשהבעל צריך לאשתו לשמשו אינו צריך להניח לה לשמש את אביה במקומו. מ"מ אכתי יקשה דה"נ נימא שאם האשה זקוקה לשימוש בנה אינה צריכה להניחו לשמש את בעלה, דאין בכלל החיוב לכבד בעלה גם להניח לאחרים לכבדו, וא"כ אמאי אמרינן הוא ואמו חייבים בכבוד אביו.

ג. וי"ל דשאני שימוש האשה לבעלה משימוש הבן והבת להוריהם, דשימוש האשה אינה מפני כבוד בלבד אלא מפני שעבוד הגוף שבא ע"י קנין הבעל, כמו שאר הדברים שהאשה עושה לבעלה (המבוארים במשנה כתובות נט:; ועי' נדרים פה: והא משעבדין ידיה לבעל), ולכן אין הבעל צריך להניח לאשתו לכבד אביה כשהוא צריך לשימושה. ואפילו למ"ד דצריך הבן לכבד את אביו משל עצמו, מ"מ גלי קרא דבשעבוד אשתו ל"צ לכבד את חמיו. (הרב ה. רוט; וכע"ז בספר אשר ליהודה לר"י שטרסברג פ' יתרו)

ד. עוד נראה דמה שחייב האדם בכבוד חמיו אינו אלא משום כבוד אשתו, וכדאי' במו"ק כו: דקורעין על חמיו ועל חמותו מפני כבוד אשתו, ומסתבר דאין כבוד חמיו נוהג לאחר מיתת אשתו (עי' סנהדרין כז: שכתמה אשתו מותר להעיד על אביה, וכ"כ במנוחת שלום ח"ג יג: בשם הגר"צ אבא שאול - ואף שמשה כיבד לחותנו אחר שלוחי אשתו, כמו שהק' הגר"א"ל שטיינמן באילת השחר על יתרו ועוד אחרו', צ"ל דאתי כמ"ד ששלחה בדברים בלבד, כמש"כ בס' משאת המלך, ועוד נראה דמשה שאני שגירש לאשתו ע"מ להחזירה לאחר שיצאו ממצרים, וק"ל).

וא"כ פשוט דאין לאשתו לבכר את אביה על בעלה מפני שגם בעלה חייב בכבוד אביה, שחייב בעלה לכבד חמיו קיל טובא מכיבוד אב דעלמא כיון שאינו חיוב בעצם, משא"כ בבן שחייב לכבד אביו ואמו מחמת עצמו, ודאי י"ל דכבוד אביו עדיף כיון שהוא ואמו חייבים בכבוד אביו. (תשובות והנהגות לגר"מ שטרנבוך שליט"א ח"ג סי' רע"ז, וקרוב לזה בס' אשר ליהודה שם)

ועוד יותר מזה, כיון שחייב הבעל לכבד חמיו אינו אלא מחמת כבוד אשתו, לא עדיף אביה ממנה ואינו יכול לעכב על בתו מלשמש לבעלה. (כולל עיון הדף)

ולפי סברא זו, כשאמו ובעל אמו (שאינו אביו) בקשו ממנו לשמשו, אף שגם היא וגם הבן חייבים לכבד אותו (זו משום שהוא בעלה וזו משום בעל אמו, שחייב לכבדו כמבוי בתדבא"ר כ"ו), מ"מ כיון שאין כיבוד בעל האם אלא מחמת האם, כבוד אמו עדיף, ודוק.

ובזה יתיישב קושיית התשובה מאהבה שתמה על דברי הרמ"א (יו"ד רמ: כד) שכתב ע"פ רש"י (בראשית מו: א) דחייב אדם בכבוד אביו יותר מבכבוד זקנו דמשמע מזה שאם אביו ואבי אביו צריכים אותו לשמשם ישמש לאביו לפני אבי אביו, והק' שם אמאי לא יכבד לאבי אביו כיון שהוא ואביו חייבים בכבודו. (ובפשיטות י"ל דשא"ה שאין כבוד אבי אביו מוטל על הנכד כמו שמוטל עליו כבוד אביו, כמבוי ברש"י הנ"ל, ובכה"ג ל"א הוא ואביו חייבים בכבוד זקנו כיון שהוא אינו חייב כ"כ בכבוד זקנו - וכ"כ במשמרת חיים שם). ולהנ"ל א"ש, דכיון שהחיוב לכבד זקנו אינו אלא מחמת אביו, פשוט שאין חיוב זה יכול לבטל כבוד אביו, וק"ל.

(וזה דלא כדברי החרדים פרק י"ב שכ' דכבוד חמיו הוא משום שהוא ואשתו כחד גוף דמי ואביו ואמו של זה כאביו ואמו של זה - ומ"מ גם לדבריו אחר מיתת אשתו פטור מכבוד חמיו, שכבר אינה כגופו - וק"ל.)